

Illustrasjonsfoto: Erik M. Sundt

SAMMENDRAG

Bakgrunn: I det norske samfunnet generelt og norsk arbeidsliv spesielt, er det sterke normer om likestilling mellom kjønnene. Hva er det da som gjør at Norge i flere tiår kun har hatt under ti prosent mannlige sykepleiere?

Hensikt: Hensikten er å gi impulser til nye analytiske spørsmål vedrørende den manglende rekrutteringen av mannlige sykepleiere i Norge.

Metode: Studien i artikkelen bygger

på kulturanalytiske tradisjoner med bevisst bruk av kontekstualisering og komparasjon. Datamaterialet er utviklet gjennom kvalitative dybdeintervjuer med mannlige sykepleiere i Italia og uformelle samtaler med nøkkelpersoner innenfor det italienske helsevesenet. Analysen av intervjuene har en narrativ orientering.

Resultat: Artikkelen viser hvordan mannlige sykepleiere i Italia søker og bekjenner seg til yrket

gjennom en tydelig kallsorientering.

Konklusjon: Funnene i studien utfordrer inngrodde forestillinger om at sykepleierkallet er kvinnespesifikt. For det andre underbygger den forståelsen om at den lave andelen menn blant norske sykepleiere er en kulturell og ikke en naturgitt situasjon. Sist, men ikke minst skaper den grunnlag for å tro på at en mer kjønnsbalansert sykepleie i Norge er mulig å få til.

ENGLISH SUMMARY

Italian male nurses stories of their profession

Background: For decades, recruitment of men to the nursing profession has been less than ten percentage. What factors contribute to this steady low recruitment of men to nursing in Norway?

Objective: The article aims to promote discussion and new analytical questions about the low percentage of men in the Norwegian field of nursing.

Method: The study is based upon cultural analytical traditions. The data material is developed through qualitative in-depth interviews with male nurses in Italy, plus informal conversations with key members of the Italian health care system. The data analyses have a narrative approach.

Results: Male nurses in Italy profess an ethical calling to becoming a nurse.

Conclusion: First, this finding chal-

lenges the notions that the call to become a nurse is gender specific and solely related to females. Second, it supports the assumption that the small minority of men in the Norwegian nursing population is culturally constructed. Most important, the study provides reasons to believe that it is possible to achieve gender balance in the Norwegian nursing profession.

Keywords: Gender, recruitment, culture, qualitative methods

MANNEN OG KALLET

» En kulturanalytisk studie av mannlige italienske sykepleieres yrkesidentitet

Forfattere: Kari Nyheim Solbrække, Elisabeth Fransson og Kristin Heggen

NØKKELORD

- Kjønn
- Rekruttering
- Kultur
- Kvalitativ studie

INTRODUKSJON

«En mann føler seg alltid viktig når han er på jobb og prøver å ta vekk byrden av det fysiske arbeidet fra de kvinnelige kollegaene. Ofte sier jeg; Bare rop når det er mannfolkarbeid. Når det er kvindefolkarbeid sier jeg; gjør det dere! Kvinnelige sykepleiere er mer tilpasset familien, hun har også en jobb hjemme. Mennene greier å forstå at kvinnene er mødre, derfor hjelper de til».

Denne artikkelen bygger på en kulturanalytisk studie av italienske mannlige sykepleiere og deres yrkesidentitet. Hensikten er å gi impulser til nye spørsmål omkring den lave andelen mannlige sykepleiere i Norge.

En av de mest framtrædende sidene ved det norske samfunnet generelt og norsk arbeidsliv spesielt, er sterke normer om like-

stilling mellom kjønnene. Det har lenge vært et uttalt politisk mål å arbeide for økt kjønnsbalanse i arbeidsliv og utdanning (1-2). Forståelsen av kjønn som ligger til grunn for denne politikken er at selv om kvinner og menn er biologisk forskjellige, så skal de likevel betraktes som potensielt sett likt utrustet med egenskaper og talent.

Dette synet har etter hvert blitt så selvsagt i norsk offentlighet at det svært sjelden reflekteres som akkurat det, nemlig spesifikt norsk. Denne selvsagtheten gjør også at man lett tar for gitt at idealene avspeiler praksis. Man skal heller ikke dra langt før man finner samfunn hvor forståelsen av kvinner og menns vesen er radikalt annerledes enn hva det offisielle Norge målbærer. Det innledende utsagnet fra en mannlige italiensk sykepleier bekrefter dette. Her blir en antatt iboende og gjensidig utfyllende forskjell mellom kvinner og menn framsatt som et premiss for sosial interaksjon. Motsatt av i det moderne Norge snakker man betydningene av kjønn i dette tilfelle

fram som noe som både gjør og skal utgjøre en forskjell. Altså en komplementær kjønnsforståelse. Et annet utsagn fra en italiensk mannlige sykepleier gir ytterligere liv til denne forståelsen:

«For å være ærlig liker jeg best å arbeide med menn. De får ikke barn, sladrer ikke. De kvinnelige sykepleierne er mer sladrete, men også mer forberedte og mer seriøse. Menn må følges mer opp».

Gjennom utsagn som dette

Hva tilfører artikkelen?

Artikkelen viser hvordan mannlige sykepleiere i Italia bekjenner seg til faget gjennom en form for kall og at fraværet av menn i norsk sykepleie er en kulturell og ikke en naturgitt situasjon

Mer om forfatterne:

Kari Nyheim Solbrække er dr.polit. og førsteamanuensis ved Institutt for helse og samfunn, UiO. Elisabeth Fransson er dr.polit. og førsteamanuensis ved Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS). Kristin Heggen er dr.polit. og professor ved Institutt for helse og samfunn, UiO. Kontakt: k.n.solbrakke@medisin.uio.no.

møter vi på sett og vis et Italia i miniatyr. Men hva er det egentlig som gjør at Italia har 25 prosent mannlige sykepleiere mens Norge i flere tiår har hatt under ti prosent? (3). I motsetning til Norge har Italia lenge hatt alvorlige økonomiske problemer med svært høy arbeidsledighet. Disse forholdene gjør sykepleie til et relativt sett trygt yrkesvalg. Jobbetingselsene i den italienske helsesektoren for sykepleiere er likevel kompliserte. Særlig i Sør-Italia hvor regionenes økonomi

heng (7). I Italia er altså tilliten til det politiske systemet og statens evne til å ta seg av de svakeste relativt beskjeden. Det at Italia samtidig har en betraktelig høyere andel menn i sykepleie enn hva man har i Norge (8) er en kontrast som sporer til nærmere utforskning. Hva henger den sammen med?

Italia har en populasjon på nærmere 60 millioner innbyggere og er et land med store motsetninger og spenninger. Videre er Italia et katolsk land.

” De kvinnelige sykepleierne er mer sladrete, men også mer forberedte og mer seriøse.

er stram. Selv om det er et mål å ansette helsepersonell fast, har Parlamentet sett det nødvendig å innføre en foretaksmodell i sykehussektoren hvor sykepleiere leies inn i stedet for å bli fast ansatt på et sykehus. I disse dager reduseres pengeoverføringene til italienske regioner kraftig (4), og ansettelsesstopp gjør at de som nå går over i pensjon ikke erstattes. Et annet aspekt som kan ha forsterket sykepleiers status i Italia, er at i 1992 ble sykepleieutdanningen lagt til universitetene.

Er så motivasjonen for å velge sykepleie for italienske menn kun det å ha et rimelig sikkert og respektabelt yrke, slik disse opptrukne rammebetingelsene kan få en til å tro? Vi mener blikket må utvides ytterligere. Som kjent har italienere tradisjonelt sett hatt liten tillit til det politiske systemet (5), mens familie, slektskap og nettverk dyrkes (6). I kontrast til dette preges Norge av en ekstrem høy grad av tillit til velferdsstaten, inkludert en sterk oppslutning om omsorgsyrkene. Dette gjør Norge og norske politiske verdier unike i historisk og kulturell sammen-

heng (7). Dette handler både om individuell tro, men også om at Kirken har presset staten til å garantere visse velferdsgoder til alle og således influert statsstrukturene (9). Noe som særlig skiller Italia fra Norge, er den svært familiebaserte helse- og sosialpolitikken. Det er familien som utgjør det økonomiske sikkerhetsnettet (6). I en tid da sykehusene har få sykepleiere, er det ikke uvanlig at familien hjelper til i forbindelse med måltider og stell. Familien og sosialt nettverk som garantist for god helsehjelp, er helt fundamental. Dette omfatter finansiering av utdanning, stell og ivaretagelse av eldre familiedlemmer og pass av barn. Til sammen markerer disse aspektene en klar forskjell til den norske velferdsstaten hvor man ikke bare har en rekke rettigheter, men gjerne unngår å be familie og kjente om hjelp, også ved sykdom (6). Som vi kommer inn på, får denne siden av samfunnet også en klar betydning for hva det vil si å være sykepleier.

Selve sykepleierutdanningen i Italia har også sine særegenheter. Frem til slutten av 1800-tal-

let fantes det kun korte kurs for sykepleiere i Italia, oftest reservert for religiøse og døtre i rike familier. Kursene var ikke regulerte av lover og innbefattet lite teknisk og vitenskapelig kunnskap. Den første sykepleierskolen i Italia var Croce Azurra eller Blue Cross, i Napoli, grunnlagt i 1896. I 1906 ble nok en skole grunnlagt i Roma. Den var knyttet til det franske Røde Kors, hvor ideen om caritas var sterk, og utdannet religiøse kvinner og kvinner fra rike familier. I 1925 kom den første loven som regulerte moderne sykepleie i Italia. I 1929 kom mer spesifikke detaljer vedrørende organiseringen av skolene og i 1971 kom loven som formelt sett åpnet opp sykepleierstudiet for menn. Det er altså likevel på det rene at en rekke menn i Italia lenge forut denne lovendringen, praktiserte sykepleie (eksakte tall, foreligger ikke). En hovedgrunn er at det fantes to utdannings- og karriereveier innenfor sykepleie; en statlig og en som var knyttet til humanitære og religiøse organisasjoner og regionale initiativ. På starten av 90-tallet fantes det 502 regionale skoler for sykepleiere med ulike spesialiteter.

TEORI OG METODE

Studien denne artikkelen bygger på er fundert i kulturanalytiske tradisjoner med bevisst bruk av kontekstualisering og komparasjon. Innen denne tradisjonen tar man utgangspunkt i et komplekst og refleksivt kulturbegrep. Videre kjennetegnes denne tradisjonen ved at det som mer spesifikt studeres, undersøkes som kultur (10-11). Det kan for eksempel dreie seg om å betrakte mannlighet og kvinnelighet som kulturelt formet, noe som sammenfaller med nåtidens kritiske forståelser av kjønn. Det

kan også være å se på verdier, kunnskap, utdanningsvalg og yrkesidentitet som komplekse og reflekterende kulturfenomener. Også de metodiske valgene i denne tradisjonen anses som kulturelt preget, blant annet ved en sterk erkjennelse av at kunnskapen man produserer er uløselig bundet til og filtrert gjennom forskerens kulturelle, så vel som teoretiske ståsted. Førsteforfatter av denne artikkelen er sosiolog og kjønnsforsker som er rekruttert inn i sisteforfatteres studier av norsk sykepleie og sykepleierutdanning. Begge er etnisk norske og hadde forut for denne studien små forhåndskunnskaper om Italia. Men i likhet med andreforfatter har de øvrige forfatterne betydelig erfaring med forskning knyttet til sosiale normers betydning som grunnlag for inklusjon og eksklusjon innen utdanning, helsevesen og arbeidsliv. Franson har i tillegg hatt et ett års utenlandsstipend i Italia finansiert av NFR (6). Hun har levd i Italia i mange år, snakker flytende italiensk og kjenner godt organiseringen av helsetjenesten og italiensk kultur.

DATA

Studien bygger på ulike typer data frambrakt gjennom samtaler med forskere og administratorer ved to sykehus i Roma og dybdeintervjuer med til sammen fem sykepleiere, fire menn og en kvinne. Intervjuet med den kvinnelige informanten er ikke del av resultatene i denne artikkelen. Alle informantene er rekruttert fra det samme sykehuset i sentrum av Roma. Forskningslitteratur om sykepleiere i Italia og kontekstuelle data i form av statistikk og bakgrunnsmateriale knyttet til helse- og utdanningsreformer

innenfor sykepleierfeltet, er også en del av dataene våre. Vi har analysert intervjuene i lys av en spesifikk italiensk kontekst og samtidig latt dette speile vårt eget norske forskerblikk. Dette er en form for komparasjon vi mener både har gitt ny kunnskap om mannlige sykepleiere i Italia, samt viktige innspill til en utvidet forståelse av menns posisjon i norsk sykepleie.

Betydningen av sosiale nettverk er en svært karakteristisk side ved Italia og har preget utformingen av dette forskningsprosjektet. Gjennom forskningsdirektøren i FIASO og andreforfatters nettverk fikk vi etablert direkte kontakt med direktøren ved et stort sykehus i Roma. Han fungerte som døråpner og hjalp til med å rekruttere sykepleiere som hadde vært heltidsansatt ved ulike avdelinger (gynekologi, intensiv og medisin) i minst fem år. I løpet av den tiden vi tilbrakte ved sykehuset fikk vi en innføring i sykehusets historie, behandlingsfilosofi og personellsituasjon, samt en omvisning på sykehuset. Intervjuene foregikk på italiensk, med enkelte innslag av engelsk. Underveis i intervjuene oversatte den italiensktalende i forskergruppen løpende til de to andre forskerne. Disse «intermessoene» ble ofte fulgt opp av korte samtaler mellom oss tre som igjen utløste nye spørsmål til den som ble intervjuet. Slik ble intervjuene eksempler på kulturelle møter som åpnet og utvidet forståelser av sykepleierfeltets kulturelle rammer og meningsdimensjoner. Under intervjuene bestrebet vi oss på å utdype kunnskap vi hadde fått i de foregående intervjuene. Datainnsamlingen fikk dermed et dynamisk preg hvor etablerte forståelser ble satt i spill. Inter-

viene ble tatt opp på bånd og transkribert av en som har norsk som førstespråk og som snakker flytende italiensk. Totalt utgjør disse intervjuene 60 sider tekst. I løpet av prosjektet har vi også hatt en rekke andre langvarige samtaler med nøkkelpersoner innenfor det italienske helsevesenet. Sammen med litteratur og offentlige dokumenter om Italia har denne delen av prosjektet bidratt sterkt til å forme første del av artikkelen. I denne delen har vi, gjennom bevisst kontekstualisering, løftet fram kulturelle dimensjoner som kontrastene mellom norsk og italiensk sykepleie mer spesifikt synes å henge sammen med.

ANALYSE

Vi utgangspunkt i det vi allerede har redegjort for innledningsvis, som en undring over den ulike andelen mannlige sykepleiere i Norge versus Italia, og en ytterligere utforskning av hva disse kontrastene kan bunne i kulturelt og historisk. Videre har analysearbeidet mer spesifikt dreid seg om å løfte fram utdrag fra intervjuene som på en levende måte uttrykker det særegne italienske. Ved å vektlegge forskjellene til Norge så sterkt, står vi selvsagt i en viss fare for å skape fastfrosne bilder både av norske og italienske mannlige sykepleiere. Det er derfor nødvendig å presisere at for oss er forskjeller ikke noe som ligger der som objektive fenomen klare til å gripes, men snarere kategorier vi som forskere på grunnlag av et bestemt problem bevisst utvikler og konstruerer gjennom en sammenlikningsprosess (12).

RESULTATER

Vi er en familie av sykepleiere
«Min far og min mor er sykepleiere. Min søster er også syke-

pleier. Og som en konsekvens av det valgte jeg selv sykepleie. Vi er altså en familie av sykepleiere. Så på grunn av dette søkte jeg meg inn på sykepleien».

Gjennom uttalelser som dette er det lett å se at Italias familieorienterte samfunnsmodell setter sterkt preg på yrkesvalg. Og sett i lys av norsk samfunnsforskning, hvor norske menns valg av sykepleie både forstås og forklares som et brudd med familiens forventninger og samfunnsmessige tradisjoner,

blokka mi spør nabodamen etter meg slik at jeg kan hjelpe henne med å sette sprøyter. Det får meg til å føle meg verdifull og til å føle meg bra. Det er den tingen som gir meg styrke til å fortsette med etterutdanning, særlig det å bli bedre til å lindre lidelse».

«Jeg har også arbeidet som frivillig de siste sju-åtte årene. Jeg drar til nonnene og jeg jobber særlig med uteliggere som de tar inn. Det finnes et lite sykehus der hvor søylegangen ved Peterskirken ender. Jeg går dit

mer formelle arbeidsfellesskapet også i nokså lidenskapelige former.

Jeg elsker yrket mitt

«Det er et arbeid hvor du kan ha kontakt med mennesker. Det er en ting jeg alltid har likt og det blir hele tiden mer og mer interessant. Når det gjelder operasjonssykepleier, så kan du si det er den samme tingen; jeg begynte først på ulike avdelinger, så på en privatklinikk hvor jeg tilfeldigvis fikk være med på operasjonssalen i noen dager. Jeg så måten de arbeidet på og jeg forelsket meg i arbeidet. Virkelig likte det. Der og da ble lidenskapen for å arbeide på operasjonssalen født».

Denne logikken er ikke enestående. I en annen fortelling er det selve sykepleiegierningen som står i sentrum for det som likner på et kall: «Sykepleie har med personlighet å gjøre. Når man er vant med å være sammen med folk og hjelpe folk, så blir man tilfreds når man ser resultater. Det er veldig viktig, fordi ofte kjenner man ikke folk. Jeg arbeidet som sykepleier i 15 år, og ville gjerne jobbe på legekontor, der er det rolig og man arbeider også gjerne med data. Men jeg likte det ikke, fordi sånn på slutten av dagen følte jeg meg ikke fornøyd. På operasjonssalen derimot, der er det en type arbeid som kan være frenetisk, du må være oppmerksom. Man blir sliten, men det hjelper, fordi på slutten av dagen opplever du å ha realisert deg selv. Det er veldig viktig for meg, det å realisere seg selv i arbeidet».

Det aller mest interessante her er at disse fortellingene om sykepleie i så sterk grad omhandler det å realisere seg selv og samtidig være til for de(n) andre. Sånn sett er det

” Det er et arbeid hvor du kan ha kontakt med mennesker.

blir dette ekstra interessant (13). I Norge er nemlig såkalte tradisjonsbundne valg av sykepleie nokså ensidig blitt knyttet til kvinner, og har kanskje etter hvert blitt stående som en sosial sannhet som kun omfatter kvinner. Uansett, de italienske mennenes fortellinger om sin yrkesidentitet bryter klart med denne koplingen. Og som utdraget viser, det betones ikke bare at generasjonen over har gått foran i faget. Egne etterkommere forventes også å bli sykepleiere:

«Så alle i familien er altså sykepleiere?»

«Det stemmer. Min far, min søster min mor og min kone. Og i framtiden – min sønn!»

Flere av beretningene viser en lignende logikk. En sterk sammenkopling av yrkesvalg og omsorgsorientering kommer også etter hvert til syne: «Jeg så på sykepleie som et nyttig yrke på det viset at det fikk meg til å føle meg nyttig, som en person som på en eller annen måte kunne lette andres lidelser. Det har alltid hjulpet meg til å kunne tro på menneskelige verdier. I

for å gi dem drypp og medisiner, for å hjelpe disse mindre heldige personene».

«Da paven døde kom det en forespørsel om å sette sammen et lag av frivillige her. Alt var stengt, man kunne ikke komme seg ut av Vatikanet. Vi ble der i fire-fem dager med et telt for å forsøke å styre den tilstrømmingen av mennesker som kom, og slik være tilgjengelige for andre».

Sett under ett er det i flere interessante aspekt ved det italienske samfunnet disse utdragene fra studien tydelig uttrykker: Familietradisjoner (far var sykepleier), frivillig arbeid (hjelpe nabodamen og «de mindre heldige»), religionens innflytelse (kirken og nonnene), samt verdien av å inngå som en kompetent aktør i et sosialt nettverk. Ikke bare møter vi menn som i sterk og overbevisende grad sier de har «arvet» sitt kall til å lindre andres lidelser. Uformell hjelp og ansvar for de svake formuleres også på en ubesværet måte som en forlengelse av informantenes yrkesidentitet. Som vi skal se, betegnes det

muligens en klar parallell til nye generasjoner sykepleiere i Norge som heller ikke ser på sitt yrkesvalg som en ensidig form for selvrealisering, men et slags både òg (13).

DISKUSJON

Overordnet sett er det tre aspekter sammenlikningen Norge–Italia tydeliggjør. Det mest åpenbare aspektet er at i Italia velger langt flere menn å bli sykepleiere enn i Norge. For det andre artikulterer mannlige sykepleiere i Italia en maskulinitet som i sterk grad vektlegger forskjell mellom kjønnene. For det tredje: blant mannlige sykepleiere i Italia framstår det å arbeide med menneskelig pleie og omsorg som en meget sterk verdi, noe man i norsk sammenheng ofte har knyttet til kvinner generelt og kvinnelige sykepleiere spesielt.

Gjennom å se disse tre aspektene i sammenheng får vi et større bilde av interessante koplinger mellom sykepleie og kjønn i Italia. Holdt opp mot Norge, synes inngrodde norske forestillinger om uløselige sammenhenger mellom kvinne, kall og sykepleie å settes alvorlig på prøve. Sagt litt annerledes: Funnene fra Italia utfordrer en norsk samfunnsituasjon hvor andelen menn i sykepleien har vært stabil lav over flere tiår og hvor myndighetene, så vel samfunnet for øvrig, har vist en nærmest stilltiende aksept av sykepleie som et kvinnefag. Men den måten mennene beskriver sitt yrke på er også en betydningsfull påminnelse om at menns fravær i norsk sykepleie er en kulturell og ikke en naturgitt situasjon. At sykepleie tallmessig sett er den absolutt største profesjonen i Norge, og at kvinner i økende grad velger utdanninger som tradisjonelt har vært mannsdomi-

ner (eksempelvis medisin hvor andelen kvinner i dag nærmer seg 70 prosent) gjør i våre øyne kontrasten mellom Italia og Norge enda mer tankevekkende.

I norsk forskning og debatt om menns fravalg av yrket drøftes gjerne lønn og status som avgjørende for den lave andelen menn (14-2). Den mer kunnskapskritiske og kultursensitive forskningen knyttet til forholdet mellom kjønn og profesjon, har i større grad fokusert på hvordan måten profesjonene er bygd opp i seg selv bidrar til å reproducere en kjønnsmessig ubalanse (15-16-17-18). I internasjonal litteratur males de kjønnede implikasjonene av sykepleieprofesjonens særegenheter gjerne ut langs to spor; enten betraktes menn som karriereryttere på vei bort fra den kroppsrelaterte pleien (19-20-21), eller som en minoritet, dominert av kvinneskapte verdier (22-23). Et annet aspekt, og som funnene i denne studien viser betydningen av å dra kunnskapsmessig vekslere på, er at kjønnsaspektet i syke-

pleien med en svært omsorgsorientert kvinneverole, synes denne særegenheten i sterk grad å ha muliggjort den norske velferdsstaten. En grunnleggende årsak til at denne mekanismen opprettholdes er ifølge Vike «det relative fraværet av kynisme og ‘normal’ evne til å forfølge sine egne interesser». (7). En fersk studie av organiseringen av fordelingen av ansvar i norske sykehus underbygger en slik tolkning (25).

Kan man dermed hevde at den norske velferdsstaten står i veien for en større kjønnsbalanse i sykepleiefaget? Er store deler av den norske velferdsstaten dypest sett også kjønnskonservativ? I en kjønnskritisk studie av velferdsstatens ordninger i forbindelse med fødselspermisjon hevdes det at dagens økonomiske ordninger verdsetter omsorg lavt. Sammen med sterke nasjonale forestillinger om den gode mor, reproducerer denne devalueringen et mønster hvor mor ender med mest omsorg og far velger karriere (26). Vi mener det er gode

 Sykepleie har med personlighet å gjøre.

pleieprofesjonen er langt mer betinget av nasjonalt formede kulturelle rammer enn det litteraturen gir inntrykk av. Ved å trekke dette aspektet inn mener vi fundamentale kulturelle forutsetninger for kjønnsubalansen i norsk sykepleie kommer tydelig fram. Og fastholder vi å se på Norge med et kulturalanalytisk utsideblikk er det, som Kari Martinsen også har pekt på, få profesjoner som har blitt sterkere formet av idealet om den utrettelige, selvoppofrende yrkesgjerning enn norsk sykepleie (24). I kombinasjo-

grunner for at dette perspektivet også bør bringes inn i relasjon til sykepleiefaget. Kanskje er det slik at man gjennom en velfungerende velferdsstat med nesten bare kvinnelige omsorgsarbeidere, har opparbeidet en tilstand som i praksis minner langt mer om såkalte kjønnskomplementære samfunn enn hva den offisielle likestillingsdiskursen vi innledningsvis pekte på tilsier?

Når det er sagt viser vår studie fra Italia at kallsorientering til sykepleie neppe er noe spesifikt kvinnelig. Antakelsen

om at det primært er kvinnelige sykepleiere i Norge som har kunnet og fremdeles drives av altruistiske motiver, bør av den grunn granskes nærmere. Historiske tilbakeblikk (27-28) og pågående forskning (29) indikerer nokså sterkt at også norske mannlige sykepleieres yrkesidentitet, har en kallsorientering. Dette harmoniserer også

med forskning til andre deler av norsk arbeidsliv som viser at maskulinitet og kall er svært så forenlige størrelser (30).

KONKLUSJON

Artikkelen løfter fram hvordan mannlige sykepleiere i Italia bekjenner seg til faget gjennom det vi har valgt å se på som en form for kall. Dette funnet

bidrar dels til å utfordre inngrrodde forestillinger om at kallet til faget er kvinnespesifikt, dels til å underbygge at menns fravær i norsk sykepleie er en kulturell og ikke en naturgitt situasjon. Sist men ikke minst skaper disse funnene grunnlag for å tro at en mer kjønnsbalansert sykepleie i Norge er mulig å få til.

REFERANSER

1. **Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.** Likestilling 2014. Regjeringens handlingsplan for likestilling mellom kjønnene. 2011.

2. **Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.** NOU 2012: 15 Politikk for likestilling. 2012

3. **Jensberg E, Mandal R, Solheim E.** Det kjønnsdelte arbeidsmarkedet 1990–2010. Sintef. Teknologi og samfunn. 2012.

4. **DL.** 201/2011 Disposizioni urgenti per la crescita, l'equità e il consolidamento dei conti pubblici (convertito con L. 214/2011).

5. **Dickie J.** The Notion of Italy. I: Zygmunt G. West, R [red.] Modern Italian Culture. Cambridge University Press, Cambridge. 2001.

6. **Franzson E.** Barnevernet i Italia. Utvikling og organisering av italiensk institusjonsbarnevern. Rapport 98. Høgskolen i Lillehammer. 2003.

7. **Vike H.** Velferd uten grenser. Den norske velferdsstaten ved et veiskille. Akribe, Oslo. 2004.

8. **Ministero della Salute.** Atlante del Personale Sanitario anno 2008. Roma. 2011. Tilgjengelig fra: <http://www.salute.gov.it/servizio/sezSis.jsp?label=ssn>.

9. **Ferraris, LV Italia mellom latinsk tradisjon, Middelhavet og Europa.** I: Wolff EC (red.) Det Latinske Europa: Myte eller realitet? Europaprogrammet, Oslo. 1999.

10. **Hall S.** Representations. Cultural Representations and Signifying Practices. Sage, London. 1997.

11. **Scott Sørensen A.** Høystad OM. Bjurstrøm E. Vike H. Nye kulturstudier. Spartacus, Oslo. 2008.

12. **Krogstad A.** Antropologisk sammenligning i <tykt> og <tynt>. Ti kjøtterske teser. Norsk Antropologisk Tidsskrift 2000;11:88-102.

13. **Tveit B.** Ny ungdom i gammelt yrke: en studie av sykepleierstudenters motivasjon og fagidentitet i møte med en tradisjonstung utdanning. Avhandling for Ph.d.-graden. Høgskolen i Oslo, 2007.

14. **Karlsen H.** Kompleks maskulinitet i et kvinnedominert studium. I: Leseth AB, Solbrække KN. (red.) Profesjon, kjønn og etnisitet. Cappelen Damm, Oslo. 2011.

15. **Bakken A.** Modernmødet: om sykepleie, kjønn og kultur. Universitetsforlaget, Oslo. 2001.

16. **Dahle R.** Profesjon og kjønn. I: Molander A, Terum, LI. (red.) Profesjonsstudier. Universitetsforlaget, Oslo. 2008.

17. **Svare H.** Menn i omsorg og pleie: brødre i hvitt. Universitetsforlaget, Oslo. 2009.

18. **Solbrække KN.** Maskulin (u) orden i norsk sykepleierutdanning. I: Leseth AB, Solbrække KN. (red.) Profesjon, kjønn og etnisitet. Cappelen Damm, Oslo. 2011.

19. **Evans J.** Men in nursing: issues of gender segregation and hidden advantage. J Adv Nurs. 1997;26:226-231.

20. **Hultin M.** Some take the glass escalator, Some hit the Glass Ceiling? Career Consequences of Occupational Sex Segregation. Work and Occupations. 2003;30:30-61.

21. **Kvande E.** Doing masculinities in organizational restructuring NORA: Nordic Journal of Womens Studies 2002;10:16-25.

22. **Harding TC.** Constructing the

«other»: on being a man and a nurse. Avhandling for Ph.d. graden. University of Auckland, 2005.

23. **Pullen A, Simpson R.** Managing difference in feminized work: Men, otherness and social practice. Human Relations. 2009;62(4): 561-87.

24. **Martinsen K.** Øyet og kallet. Fagbokforlaget, Oslo. 2000.

25. **Olsvold N.** Ansvar og yrkesrolle. Sykepleien Forskning. 2010;5:329-329.

26. **Danielsen H.** Den kjønnskonservative velferdsstaten. I: Holst K. (red.) Kjønnssrettferdighet Utfordringer for feministisk politikk. Gyldendal Akademiske Forlag, Oslo. 2002.

27. **Moseng G.** Fremvekst og profesjonalisering. Norsk sykepleieforbund gjennom 100 år (1912-2012), bind 1. Akribe, Oslo. 2012.

28. **Lund EC.** Virke og profesjon. Norsk Sykepleierforbund gjennom 100 år (1912-2012) Bind 2. Akribe, Oslo. 2012.

29. **Jordal K.** «Jeg vil bli en forbaska god sykepleier». To menns fortellinger om sykepleie og profesjonsvalg. I: Leseth AB., Solbrække KN. (red.) Profesjon, kjønn og etnisitet. Cappelen Damm, Oslo. 2011.

30. **Solbrække KN.** Inderlig maskulinitet. Om etablering av kjønnsmakt i 'ny' økonomi. Avhandling for dr.polit. graden. Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi. Universitetet i Oslo, 2005.